گزارشی از فراز و فرود بازار مرغ، از کمبود نهاده تا احیای جوجه‌ریزی در سایه سیاست ارزی

جان گرفتن تولید مرغ پس از زمستان سخت نهاده

مهسا ناطقی| بازار مرغ در ماه‌های گذشته یکی از پرنوسان‌ترین دوره‌های خود را پشت سر گذاشت؛ دوره‌ای که از کمبود تدریجی نهاده‌های دامی در پاییز آغاز شد، در ماه‌های دی و بهمن به اوج بحران رسید و با حذف ارز ترجیحی جهش هزینه‌های تولید تشدید شد و در نهایت اکنون نشانه‌هایی از بازگشت به ثبات را تجربه می‌کند. مرور روایت یک مرغدار، موضع رسمی بانک کشاورزی درباره طرح «نوی‌پو» و تحولات سیاست ارزی دولت نشان می‌دهد این بازار، مسیری پرهزینه اما در حال تثبیت را طی کرده است.

■آغاز بحران از آبان و اوج آن در دی و بهمن

به گفته شبگرد مقدم، مرغدار حوزه مرغ تخم‌گذار، کمبود نهاده‌های دامی از آبان‌ماه به‌تدریج خود را نشان داد؛ وضعیتی که در ماه‌های دی و بهمن به اوج رسید. عرضه نهاده چه در سامانه بازارگاه و چه در بازار آزاد به‌شدت محدود شد و توزیع به‌صورت قطره‌چکانی انجام می‌گرفت. او می‌گوید: در این مقطع از بیشتر شرکت‌ها چیزی در بازارگاه بارگذاری نمی‌شد و عملاً امکان خرید برای تولیدکننده وجود نداشت. همزمان، واردکنندگان عنوان می‌کردند که ارز موردنیاز برای واردات به آن‌ها تخصیص داده‌نشده است. وزیر جهاد کشاورزی در دی‌ماه اعلام کرد تا پایان سال ارز لازم برای واردات نهاده‌های دامی تخصیص خواهد یافت، اما در عمل چنین اتفاقی نیفتاد و در ماه‌های دی و بهمن چیزی به‌عنوان نهاده دامی در بازارگاه عرضه نشد و هرچه بود در بازار آزاد بود.

او همچنین به پدیده‌ای اشاره می‌کند که از منظر شفافیت محل سؤال است: برخی واردکنندگان و شرکت‌های وارداتی برای فروش نهاده، سازوکار پرداخت چندمرحله‌ای تعریف کرده بودند؛ به‌گونه‌ای که تولیدکننده بخشی از مبلغ را با نرخ مصوب در بازارگاه واریز و مابقی را باید به «حساب دوم» یا حتی «حساب سوم» پرداخت می‌کرد تا خرید انجام شود. علاوه بر این، در مقطعی بازارگاه تعطیل بود و امکان ثبت خرید وجود نداشت.

در این دوره، به گفته این مرغدار، شرکت پشتیبانی امور دام و سامانه بازارگاه نتوانستند به تولیدکننده کمکی بکنند و نتیجه آن شد که مرغدار از یک سو نهاده را با نرخ آزاد تهیه می‌کرد و از سوی دیگر مجبور بود مرغ را با نرخ مصوب بفروشد؛ فشاری که به طور مستقیم بر سرمایه در گردش واحدها وارد شد.

■حذف ارز ترجیحی و جهش ۴۵۰ درصدی سرمایه در گردش

این بحران همزمان شد با حذف ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی برای نهاده‌های دامی؛ تصمیمی که با هدف کاهش رانت و شفاف‌سازی ارزی اتخاذ شد، اما تبعات اجتماعی و اقتصادی گسترده‌ای داشت.

محمد جعفری، دبیر انجمن غلات ایران اعلام کرد در زمان آغاز این طرح، نرخ ارز مبنای محاسبه حدود ۱۱۲ هزار و ۵۰۰ تومان تعیین شد، اما این نرخ در ادامه به حدود ۱۳۴ تا ۱۳۵ هزار تومان رسید. در ابتدای کار، بر اساس ارز ۱۱۲ هزار و ۵۰۰ تومانی، نرخ‌هایی مانند ۴۳ هزار تومان برای ذرت و جو و حدود ۶ هزار تومان برای کنجاله سویا اعلام شد، اما با تغییر شرایط و تخصیص نیافتن ارز به واردکنندگان، عملاً تعیین نرخ واقعی ممکن نبود و واردکننده نمی‌توانست کالای خود را بفروشد.

در ادامه، با همکاری انجمن غلات و اتحادیه واردکنندگان، نرخ ارشادی جدیدی بر مبنای ارز ۱۳۱ هزار تومان تعیین شد. با این حال، جعفری تصریح کرد سرمایه در گردش مورد نیاز تولیدکنندگان حدود ۴۵۰ درصد افزایش یافته است؛ افزایشی که به‌طور طبیعی توان جوجه‌ریزی و ریسک‌پذیری مرغداران را کاهش داد.

شکست حذف ناگهانی ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان و تبعات اجتماعی آن، در نهایت به برقراری نرخ ترجیحی جدیدی در محدوده ۱۳۵ هزار تومان انجامید؛ تغییری که عملاً بازار را به سمت واقعیت‌های ارزی جدید سوق داد.

■سقوط جوجه‌ریزی؛ وقفه اسفند تا فروردین

افزایش شدید هزینه‌های تولید و سرمایه در گردش موجب شد بسیاری از مرغداران تمایلی به جوجه‌ریزی نداشته باشند. به گفته شبگرد مقدم، از حدود ۱۵ اسفند تا ۱۵ فروردین کاهش چشمگیری در جوجه‌ریزی در سراسر کشور رخ داد. وی خاطرنشان می‌کند: هزینه‌های تولید به‌شدت افزایش یافته بود و بسیاری از واحدها ریسک ورود به دوره جدید تولید را نمی‌پذیرفتند.

او می‌گوید: از حدود ۲۵ فروردین به بعد با افزایش قیمت مرغ، بخشی از شرکت‌ها در قالب زنجیره‌های تولید به‌صورت مشارکتی وارد شدند و قراردادهایی با مرغداران منعقد کردند. به گفته این مرغدار، از این مقطع جوجه‌ریزی افزایش یافته، هرچند آمار رسمی از این روند منتشر نشده و داده‌ها عمدتاً میدانی است.

■وقفه جنگ و بازگشت تدریجی ثبات، حتی بیشتر از گذشته

در زمان آغاز جنگ به‌دلیل تعطیلی بنادر، وقفه‌ای کوتاه در بارگیری نهاده‌ها ایجاد شد، اما به گفته این مرغدار، پس از آن بارگیری‌ها حتی از مسیرهای جایگزین از سر گرفته شد و اکنون عرضه نهاده‌ها به ثبات نسبی رسیده است. شبگرد مقدم تأکید می‌کند: وضعیت فعلی بازارگاه نسبت به ماه‌های دی و بهمن پارسال بسیار بهتر شده و حتی می‌توان گفت عرضه نهاده اکنون از پیش از جنگ هم بهتر است. به گفته او، اکنون واردکنندگان با ارز آزاد فعالیت می‌کنند و حذف ارز ترجیحی، هرچند هزینه‌ها را بالا برده، اما بازار را به یک ثبات نسبی رسانده است.

■طرح «نوی‌پو»؛ دو روایت از یک سیاست حمایتی

در این میان، بانک کشاورزی برای جبران فشار سرمایه در گردش، طرح «نوی‌پو» را معرفی کرده است. بر اساس اعلام روابط عمومی بانک کشاورزی، در شرایطی که افزایش هزینه‌ها و حذف ارز ترجیحی فشار زیادی بر تولیدکنندگان دام و طیور وارد کرده بود، این بانک با جایگزین کردن طرح «نوی‌پو» به جای وجه‌نقد، شرایط را آسان کرده است تا تولیدکنندگان به جای طی کردن مراحل دریافت تسهیلات، پرداخت سود بانکی و الزام به گردش و مانده حساب، تنها با پرداخت کارمزد ضمانت‌نامه، اعتبار مورد نیاز خود را دریافت کنند.

بر پایه اعلام رسمی بانک، این طرح با استقبال و مشارکت بسیار بالای زنجیره‌های دام و طیور روبه‌رو شده و افزون بر ۷۸۰ واحد به مبلغ ۲۲۰ هزار میلیارد ریال در صف تشکیل پرونده قرار دارند. به عنوان مثال فقط بانک کشاورزی خراسان رضوی تاکنون با شارژ ۳۵۰ مورد نوی‌پو به مبلغ تقریبی ۳۰ هزار میلیارد ریال، توانسته است گام بزرگی در چرخه تولید مرغ و گوشت کشور بردارد. این طرح همچنان ادامه دارد و مشتریانی که نوی پوهای آن‌ها سررسید می‌شود، می‌توانند با تسویه به‌موقع بدهی‌ها، دوباره کیف پول خود را تا همان مبلغ اولیه شارژ کنند. بانک همچنین اعلام کرده است حمایت‌های نقدی گذشته نیز ادامه خواهد داشت. در مقابل، این مرغدار معتقد است استقبال گسترده‌ای از این طرح در سطح تولیدکنندگان خردصورت نگرفته است. به گفته او، علاوه بر قیمت نهاده، در فرایند خرید باید سود سه‌ماهه‌ای نیز پرداخت شود که برای بسیاری از تولیدکنندگان توجیه اقتصادی نداشته است. او می‌گوید: تنها درصد کمی از مرغداران نام‌نویسی کرده‌اند و اکثریت استقبال نکرده‌اند. این دو روایت، تصویر پیچیده‌ای از اجرای سیاست حمایتی ارائه می‌دهد؛ از یک سو آمار رسمی از صف ۷۸۰ واحدی، ۲۲۰ هزار میلیارد ریال پرونده و ۳۵۰ مورد شارژ شده به مبلغ تقریبی ۳۰ هزار میلیارد ریال در یک استان حکایت دارد و از سوی دیگر، تجربه میدانی نشان می‌دهد همچنان ملاحظات اقتصادی مانع از استقبال گسترده در سطح خرد شده است. اینکه سهم زنجیره‌های بزرگ و واحدهای کوچک در این آمار چگونه توزیع شده، یکی از نقاط ابهام این پرونده است.

■تهاتر نفت و پرسش درباره رانت جدید

در کنار سیاست ارزی، موضوع تهاتر نفت با نهاده‌های دامی نیز مطرح شده است. پیمان فلسفی، نماینده مجلس اعلام کرده به دلیل محدودیت منابع ارزی، اجازه داده شده برخی واردکنندگان از طریق تهاتر با نفت اقدام به واردات کنند. به گفته او، هم بخش خصوصی و هم شرکت‌های دولتی مانند شرکت پشتیبانی امور دام و شرکت بازرگانی دولتی در این فرایند حضور دارند. با این حال، منتقدان معتقدند واردات نهاده از سوی تراستی‌های نفتی می‌تواند به شکل‌گیری رانت جدید منجر شود و حتی نام برخی گروه‌های بزرگ وارداتی نیز در این زمینه مطرح شده است. این در حالی است که یکی از اهداف حذف ارز ترجیحی، حذف رانت عنوان می‌شد. اینکه سازوکار تهاتر تا چه اندازه شفاف است و چه نظارتی بر آن می‌شود، از جمله مطالبات مهم در این حوزه است.

■بازگشت به روال عادی اما با هزینه‌ای سنگین

بازار مرغ اکنون پس از یک دوره پرتنش، در حال بازگشت به روال عادی است. عرضه نهاده نسبت به ماه‌های بحرانی دی و بهمن بهبود یافته، جوجه‌ریزی پس از وقفه اسفند تا نیمه فروردین افزایش یافته و بازار به ثبات نسبی رسیده است. اما این ثبات، بر بستر ارز ۱۳۵ هزار تومانی و هزینه‌های تولید چندبرابری شکل گرفته است. پرونده نهاده‌های دامی نشان می‌دهد سیاست‌های ارزی، سازوکار توزیع، عملکرد سامانه‌های دولتی و طراحی ابزارهای حمایتی مالی، همگی در کنار هم بر چرخه تولید اثر می‌گذارند. اکنون پرسش اصلی این است که آیا ثبات فعلی پایدار خواهد ماند و آیا ابزارهای حمایتی می‌توانند شکاف میان سیاست رسمی و تجربه میدانی تولیدکنندگان را کاهش دهند یا خیر؟

گزارش

گام بلند دولت در تبدیل وضعیت نیروهای شرکتی؛ پایان عصر پیمانکاران؟

فرزانه زراعتی | پس از سال‌ها پیگیری مجلس و مطالبات جامعه کارگری، دولت با دستور حذف شرکت‌های پیمان‌کاری گام نخست برای اجرای طرح تبدیل وضعیت نیروهای شرکتی را برداشت؛ اقدامی که می‌تواند مسیر قرارداد مستقیم نیروهای شرکتی با دستگاه‌های اجرایی را هموار کند.

طرح ساماندهی کارکنان دولت پس از سال‌ها انتظار و مطالبه مکرر نیروهای شرکتی، سرانجام با دستور رئیس جمهور وارد مرحله اجرا شد؛ اقدامی که می‌تواند یکی از ریشه‌دارترین مشکلات نظام اداری کشور یعنی وجود شرکت‌های پیمان‌کاری تأمین نیرو را پایان دهد. این طرح حاصل سال‌ها پیگیری مجلس، کار کارشناسی کمیسیون اجتماعی و مطالبه تشکل‌های کارگری است که به حذف واسطه‌ها در به‌کارگیری نیروها، یکسان‌سازی قراردادها و عدالت در پرداخت‌ها منجر خواهد شد.

نیروهای شرکتی سال‌ها از تبعیض، نبود امنیت شغلی و وابستگی به پیمانکاران گلایه داشتند. طرح «ساماندهی کارکنان دولت» برای حذف واسطه‌های پیمان‌کاری، شفاف‌سازی وضعیت استخدامی و تبدیل روابط کاری به قرارداد مستقیم تدوین و پس از اصلاحات متعدد در مجلس تصویب شد.

با آغاز دولت چهاردهم، مسعود پزشکیان دستور حذف شرکت‌های پیمان‌کاری را صادر کرد و دستگاه‌های اجرایی موظف شدند قراردادها را مستقیم با نیروها منعقد کنند. دولت و مجلس این اقدام را نقطه آغاز رفع تبعیض می‌دانند و کمیسیون اجتماعی مجلس نظارت دارد تا امنیت شغلی نیروها حفظ شود.

کارشناسان حذف پیمانکاران را موجب کاهش هزینه‌ها، شفافیت و کاهش فساد می‌دانند. فعالان کارگری نیز از این تصمیم استقبال کرده و بر حفظ اشتغال همزمان با حذف واسطه‌ها تأکید دارند. به گفته آنان این اقدام باید زمینه‌ساز اصلاح نظام پرداخت حقوق باشد.

منتقدان هشدار می‌دهند اجرای شتاب‌زده و بدون آمادگی مالی و حقوقی می‌تواند مشکل‌ساز شود؛ ازاین‌رو هماهنگی وزارتخانه‌های کار، اقتصاد و سازمان برنامه برای تأمین منابع ضروری است.

قالیباف نیز طرح را دو مرحله‌ای دانسته: مرحله نخست، حذف واسطه‌ها به‌عنوان درمان فوری تبعیض و تبدیل قرارداد نیروها به رسمی در مرحله دوم. مجلس آماده تصویب اصلاحات قانونی برای اجرای پایدار آن است.

■چرایی ایجاد شرکت‌ها

حاج‌اسماعیلی، کارشناس بازار کار در گفت‌وگو با قدس با اشاره به تصمیم دولت برای حذف شرکت‌های پیمان‌کاری از ساختار اداری، این اقدام را گامی مثبت و مهم در زمینه برقراری عدالت شغلی دانست.

این کارشناس بازار کار اضافه کرد: حذف شرکت‌های پیمان‌کاری از بدنه دولت، اقدام بسیار خوبی است. این موضوع پیش از این نیز در مجلس پیگیری شد، اما به نتیجه نرسید. در شورای نگهبان با ایرادهای حقوقی مواجه شد و در مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز سرانجام مشخصی پیدا نکرد. اکنون اراده دولت برای اجرای این موضوع، اقدامی بزرگ و قابل توجه است.

وی به چرایی ایجاد شرکت‌های پیمان‌کاری اشاره کرد و یادآور شد: شرکت‌های پیمان‌کاری در ابتدا براساس قانون مدیریت خدمات کشوری برای انجام امور خدماتی مانند حمل‌ونقل، آشپزخانه، نظافت و سایر خدمات پشتیبانی ایجاد شدند، اما به مرور فعالیت آن‌ها به حوزه‌های تخصصی، فنی، بهداشت و درمان و حتی امور کارشناسی گسترش یافت و عملاً به تأمین‌کننده نیروی انسانی برای دولت تبدیل شدند و این در حالی است که این موضوع خلاف قانون اساسی است، چراکه به طور مثال در بحث خدمات درمانی دولت در حوزه سلامت مردم تکلیف قانونی دارد و نباید با در نظر گرفتن سود و زیان اقدام به جذب نیرو کند.

این کارشناس بازار کار به تبعیض‌هایی که برای نیروهای شرکت به‌وجود می‌آید اشاره کرد و ادامه داد: شاهدیم که بخشی از دستمزد نیروهای شاغل در دستگاه‌های دولتی توسط شرکت‌های پیمان‌کاری دریافت می‌شود؛ شرکت‌هایی که در بسیاری از موارد از رانت و نفوذ در برخی دستگاه‌های دولتی برخوردار بودند و به‌راحتی قراردادهای خود را تمدید می‌کردند. این روند در عمل به نوعی سوءاستفاده از قانون و تضییع حقوق نیروهاست.

وی خاطرنشان کرد: علاوه بر موضوعی که به آن اشاره شد یکی از بزرگ‌ترین اجحاف‌ها این بود که یک نیروی کارشناس در یک اداره دولتی که نیروی شرکتی و تحت پوشش قانون کار محسوب می‌شود با نیرویی که مستقیماً مستخدم دولت است باوجود داشتن وظایف مشابه کاری، گاه تا دو یا سه برابر پایین‌تر، حقوق دریافت می‌کند، اما در مقابل کارکنان رسمی از مزایا، رفاهیات، امنیت شغلی و امتیازات بیشتری برخوردار هستند. این وضعیت مصداق روشن بی‌عدالتی در پرداخت برای کار مشابه است.

حاج‌اسماعیلی تصریح کرد: اکنون که دولت درصدد حذف پیمانکاران از دوایر دولتی برآمده، باید این موضوع را به‌صورت ریشه‌ای حل کند. اگر واقعاً دستگاه‌ها نیاز به جذب نیرو دارند، باید چارت سازمانی، ردیف استخدامی و بودجه لازم برای آن پیش‌بینی شود. نمی‌توان بخشی از کارکنان را رسمی و بخشی دیگر را با قراردادهای نابرابر و در شرایط تبعیض‌آمیز به کار گرفت.

■نگرانی اصلی این طرح چیست؟

وی اظهار کرد: نگرانی اصلی این است که در روند اجرای حذف شرکت‌های پیمان‌کاری، برخی نیروها تعدیل و افراد دیگری جایگزین آن‌ها شوند. این اتفاق نباید رخ دهد. هر فردی که تحت عنوان نیروی شرکتی در دستگاه‌های دولتی مشغول به کار بوده، باید بتواند بدون وقفه و با قرارداد مستقیم به کار خود ادامه دهد. این کارشناس بازار کار تأکید کرد: باید بلافاصله زمینه انحلال حضور شرکت‌های پیمان‌کاری در دستگاه‌های دولتی فراهم شود؛ اما در عین حال دستگاه‌های نظارتی نیز باید فعال شوند تا از هرگونه سوءاستفاده، تعدیل نیرو یا جایگزینی افراد جدید جلوگیری شود. حاج‌اسماعیلی در پایان خاطرنشان کرد: دولت باید ضمن اجرای دقیق این تصمیم، سازوکارهای نظارتی لازم را نیز هرچه سریع‌تر ایجاد کند تا هم عدالت در پرداخت و استخدام برقرار شود و هم حقوق نیروهایی که سال‌ها در قالب شرکت‌های پیمان‌کاری در دستگاه‌های دولتی کار کرده‌اند، تضییع نشود. اکنون که نخستین گام با تأکید رئیس جمهور برای حذف شرکت‌های پیمان‌کاری برداشته شده، انتظار می‌رود با برنامه‌ریزی دقیق و اجرای صحیح، یکی از طرح‌های مهم عدالت‌محور کشور به نتیجه برسد. اگر این فرایند با دقت و نظارت کافی دنبال شود، می‌تواند هم موجب رضایتمندی ده‌ها هزار و در برخی آمار حتی تا ۲ میلیون کارمند شرکتی شود و هم به نظم و انضباط مالی و اداری در دستگاه‌های دولتی بینجامد.

آگهی مناقصه تکمیل ایستگاه آتش نشانی شهرداری روداب

شهرداری روداب در نظر دارد مناقصه تکمیل ساختمان ایستگاه آتش نشانی روداب را با شماره مناقصه ۲۰۰۵۰۹۵۳۵۹۰۰۰۰۰۱ از طریق مناقصه عمومی و با جزئیات مندرج در اسناد مناقصه، با بهره‌گیری از سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (www.setadiran.ir) به صورت الکترونیکی برگزار نماید.
زمان انتشار در سایت: ۱۴۰۵،۲،۱۶
آخرین مهلت دریافت اسناد مناقصه از سایت: ۱۴۰۵،۲،۲۶
زمان اعلام برنده مناقصه: ۱۴۰۵،۳،۹
مبلغ شرکت در مناقصه: ۵ درصد قیمت پایه؛ ضمناً رعایت موارد ذیل الزامی است:
۱-برگزاری مناقصه صرفاً از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت می باشد و کلیه مراحل فرآیند مناقصه شامل خرید و دریافت اسناد مناقصه، پرداخت تضمین شرکت در مناقصه، ارسال پیشنهاد قیمت و اطلاع از وضعیت برنده بودن مناقصه‌گران محترم از این طریق امکان پذیر است.
۲-کلیه اطلاعات مورد اجاره شامل مشخصات، شرایط و نحوه اجاره در برد اعلان عمومی سامانه مناقصه، قابل مشاهده بررسی و انتخاب می باشد.
۳-علاقه مندان به شرکت در مناقصه می بایست جهت ثبت نام و دریافت گواهی الکترونیکی (توکن) با شماره ۱۴۵۶ مرکز پشتیبانی و راهبری سامانه تماس حاصل نمایند.
۴-اطلاعات تماس دفاتر ثبت نام استان ها، در سایت (www.setadiran.ir) بخش ثبت نام / پروفایل مناقصه‌گر موجود است.

مصطفی صدیق مجرد – شهردار روداب